

cadrul Comisiei în legătură cu finalizarea prin publicare a textelor comunicărilor care sunt prezentate la reuniunile acestea, fiind astfel introduse în circuit științific mai larg contribuțiile aduse.

Totodată, s-a convenit ca textele comunicărilor prezentate la Reuniunea Comisiei Mixte de Istorie Româno-Slovacă de la Nădlac–Arad din octombrie 2014 să fie publicate, în cursul anului 2015, la Editura Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, gazda Reuniunii, cu sprijinul acestei prestigioase instituții de învățământ superior din România.

Prin Protocolul încheiat la sfârșitul Reuniunii jubiliare de la Nădlac–Arad a fost apreciată calitatea dezbaterilor purtate și necesitatea continuării, sub diferite forme, a activității Comisiei.

Totodată, s-a convenit ca următoarea Reuniune, a XII-a, să se desfășoare în anul 2016 la Banská Štiavnica sau Kremnic, în Slovacia, având ca temă de dezbatere: *Mineritul în Slovacia și în România în secolele XV–XVIII*.

Menționăm ca fapt deosebit de pozitiv reflectarea lucrărilor Reuniunii Comisiei Mixte de Istorie Româno-Slovace de la Arad din octombrie 2014 în presa, televiziunea și radioul din părțile de vest ale României

Nicolae Edroiu
membru corespondent al Academiei Române,
Președintele Părții Române
în Comisia Mixtă de Istorie Româno-Slovacă.

CEA DE-A XXII-A REUNIUNE A COMISIEI MIXTE DE ISTORIE ROMÂNÓ-UNGARĂ (Budapesta, 4-6 noiembrie 2014)

În pofida problemelor logistice și financiare, din ce în ce mai acute, care se manifestă în cercetarea științifică din arealul Europei central-răsăritene, Comisia Mixtă de Istorie Româno–Ungară reușește, printr-un admirabil efort, să își continue activitatea demarată încă în anul 1971. Chiar dacă în perioada 1983-1992, din rațiuni bine cunoscute, tradiția cooperării româno-maghiare în arealul investigării istoriei a fost temporar suspendată, ea s-a reluat, într-o nouă conjunctură și cu un spirit entuziasm, revenindu-se la întâlnirile desfășurate din doi în doi ani și găzduite, succesiv, când în România, când în Ungaria. Ca atare, după cea de a XXI-a reuniune de la Sibiu din anul 2012, în anul 2014 a venit rândul Academiei Ungare de Științe să organizeze întrunirea Comisiei Mixte de Istorie.

Acțiunea a fost susținută în perioada 4-6 noiembrie în incinta Centrului de Cercetări în Științele Umane din Budapesta, o instituție întemeiată în urma reformării structurii instituțional-administrative a Academiei Ungare de Științe și care a preluat sub tutela ei, printre alte atribuțiuni, sarcina coordonării reputatului Institut de Istorie din Budapesta. Deși constrângerile financiare au obligat gazdele să limiteze întrunirea comisiei Mixte de Istorie la durata a două zile, căldura, prietenia și generozitatea cu care a fost întâmpinată Partea Română a Comisiei au suplinat cu totul acest neajuns, au asigurat dezbaterilor o ireproșabilă calitate științifică și au consolidat legăturile dintre specialiștii români și maghiari participanți la eveniment.

Dezbaterile Reuniunii, grupate sub cupola tematică *Anul 1914 în Europa. Perspective istoriografice și antropologice*, s-au deschis chiar în ziua sosirii delegației române la Budapesta, 4 noiembrie, dar oboseala drumului a fost repede depășită și datorită inspiratei alocuțiuni de bun venit susținute de istoricul Fodor Pál, directorul general al Centrului de Cercetare în Științele Umane din Budapesta al Academiei Ungare de Științe, care a facilitat o rapidă intrare a participanților în atmosfera de lucru. Domnia sa a punctat momentele principale din îndelungata activitate a Comisiei Mixte, a cuantificat actuala ei situație și a subliniat, cu deosebire, faptul că această Comisie româno-

maghiară s-a numărat printre cele mai active organisme în șirul celor ce au alimentat cooperarea Academiei Ungare de Științe cu instituțiile similare din străinătate. Directorul general Fodor Pál a apreciat, de asemenea, tema aleasă pentru cea de a XXII-a întâlnire, pe care a considerat-o ca înscriindu-se perfect în ciclul manifestărilor care marchează anul 1914 și despre care s-a declarat convins că, prin perspectivele ei antropologice, induce doza necesară de originalitate în abordarea subiectului.

Cuvântul de salut din partea Academiei Române și a specialiștilor români participanți la Reuniune, la fel de călduros, a aparținut profesorului Nicolae Edroiu, membru corespondent al Academiei Române, director al Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca, președintele Părții Române în Comisia Mixtă. Domniei sale i-a revenit, la invitația gazdelor, desigur, și sarcina de a modera lucrările sesiunii inaugurale.

Prima comunicare din cadrul programului extrem de dens al Reuniunii a aparținut domnului Bogdan Ivanov, consilier cultural al Mitropoliei Ortodoxe a Clujului. Intitulat *Teologia politică a Dinastiei de Habsburg*, studiul s-a axat pe conturarea raportului dintre stat și Biserică, pe evaluarea interpretărilor privind caracterul divin al respectivei dinastii și pe punctarea relației dintre casta imperială și spațiul ecleziastic catolic, mai cu seamă în timpurile lui Carol al V-lea, Ferdinand I, Maximilian al II-lea și Rudolf al II-lea.

Spațiul ideatic a ceea ce este indeobște cunoscut drept *Pieta Austriaca*, un element important al identității catolice, din ce în ce mai consolidat în epoca recatolicizării și a Contrareforme, laolaltă cu rezonanțele spirituale ale Conciliului tridentin în teritoriile Habsburgilor și cu problematica euharistiei în lumina politicii dinastice focalizate pe evitarea conflictelor religioase și preservarea calmului în raporturile interconfesionale în perioada premergătoare anului 1914, au constituit alte câteva repere atractive ale comunicării domnului Bogdan Ivanov.

Cea de-a doua comunicare a zilei, intitulată *Antropologia Reformei. Alexics György, Reforma și Primul Război Mondial*, a aparținut domnului conferențiar Nagy Levente de la Catedra de Limbă și Literatură Română a Universității „Eötvös Loránd”. Subiectul studiului a vizat o ediție din 1911, intitulată *Traducerea în limba română a culegerii de cântece bisericești din secolul al XVI-lea a lui Szegei Gergely. Influența protestantismului asupra românilor*, realizată de filologul și istoricul literar Alexics György în colaborare cu etnograful rutean Sztripszky Hiador.

Substanța cercetării constă în faptul că ni se semnalează prima tipăritură românească cu litere latine, într-o structură ortografică maghiară, care relevă interesul pe care calvinii l-au manifestat încă din 1570 față de populația românească. Mai mult decât atât, așa cum susține domnul Nagy Levente, după 1690, în conjunctura negocierilor privind Unirea religioasă a românilor cu Biserica Romei, s-a putut vorbi chiar despre o oarecare cooperare a aristocrației calvine cu elitele ortodoxe române împotriva prozelitismului catolic. Ediția publicată în 1911 a suscitat dezbateri, fiind apreciată sau, după caz, criticată, în funcție de apartenența confesională a celor care s-au pronunțat asupra ei.

Ultima comunicare a zilei a fost susținută de Remus Câmpeanu, cercetător științific gr. I la Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca. Intitulată *Greco-catolicismul din Transilvania după Primul Război Mondial* și valorificând cercetări fructuoase ale istoricului Lucian Turc, expunerea a vizat, după un preambul istoriografic, dificultățile pe care Biserica Română Unită le-a întâmpinat în tentativele ei de a se extinde după anul 1918 în spațiul extracarpatic și de a se situa, în conștiința și spiritualitatea românilor, pe același palier cu Biserica Ortodoxă.

S-au abordat pe parcursul materialului chestiuni precum statutul parohiei unite din București de după ieșirea de sub tutela romano-catolică, dialogul dintre Roma, București și Blaj pe marginea modificărilor dictate de reșezările politice, pozițiile și opiniile părților implicate în soluționarea chestiunii, obstacolele materiale și ideologice legate de extinderea parohiilor unite în vechiul regat etc.

A doua și, totodată, ultima zi a Reuniunii a debutat cu sesiunea moderată de președintele Părții Ungare a Comisiei Mixte, profesorul Miskolczy Ambrus de la catedra de Limbă și Literatură Română a Universității „Eötvös Loránd” din Budapesta. Profesorul Nicolae Edroiu, președintele Părții Române în Comisia Mixtă, a deschis seria comunicărilor din 5 noiembrie cu expunerea intitulată *Istoriografia din România în perioada 2012-2014 despre Primul Război Mondial. Perspective antropologice*. Din bibliografia abundentă dedicată subiectului, autorul a focalizat, cu deosebire, studiile elaborate de membrii institutelor de cercetare ale Academiei Române de la București, Cluj-Napoca și Iași și investigațiile publicate în periodicele Academiei Române, iar în calitate de director al Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca, a zăbovit pe larg asupra anuarului și publicațiilor acestei instituții, făcând astfel cunoscute interesele și preocupările actuale de cercetare ale specialiștilor români în arealul tematic supus dezbaterii.

Izvoarele documentare, bibliografiile, cărțile și studiile prezentate, dar și referirile la metodologiile și tehnicile de cercetare utilizate în România și la perspectivele deschise asupra Primului Război Mondial prin lucrările cele mai recente au stârnit un firesc interes în rândul auditorilor.

Următoarea comunicare a aparținut domnului Ábrahám Barna, cercetător științific gr. II la Institutul de Istorie din cadrul Centrului de Cercetare în Științele Umane din Budapesta al Academiei Ungare de Științe. Intitulată *Un lexicon de concepte istorice maghiaro-slovace și învățăturile lui*, expunerea a relevat faptul că respectivul lexicon a fost întocmit la inițiativa Catedrei de Limbă Slovacă a Universității Catolice „Pázmány Péter”.

Din structura celor patru capitole ale cărții, autorul a evidențiat conceptele istorice mai importante sau mai generale, cu asemănările și diferențierile lor, mai cu seamă în ceea ce privește modul în care cele două etnii se numesc și se autodenumesc și felul în care, conceptual desigur, se raportează la spațiul Ungariei istorice. S-au atins în comunicare și chestiuni referitoare la popor, națiune, naționalitate și la modul în care, tot conceptual, ele se reliefează în cele două culturi, considerațiile extinzându-se apoi și înspre toponimie și chiar onomastică, cu accent pe traducerea numelor mai importante de localități sau ale numelor de persoane mai des întâlnite dintr-o limbă în alta.

A treia comunicare a zilei a aparținut domnului Szabó Dániel, cercetător științific gr. I la Institutul de Istorie din cadrul Centrului de Cercetare în Științele Umane din Budapesta al Academiei Ungare de Științe. Purtând titlul *Reclame din timpul Primului Război Mondial*, expunerea a abordat nu doar conținutul reclamelor în dinamismul și permanenta lor transformare, ci și semnificația lor.

S-au evidențiat rolul reclamei în modelarea opiniei, mentalului și gustului public și puterea pe care i-au conferit-o tocmai anii și necesitățile Primului Război Mondial, care, în esență stă la baza publicității moderne. S-au făcut trimiteri la modificările de conținut și semnificație ale reclamei în anii de dinainte, din timpul și de după conflict și s-a pus accentul pe reclamele militare și pe cele legate de probleme sanitare, din care, ulterior, publicitatea a ajuns să se extindă înspre mai toate sectoarele vieții.

Următoarea comunicare, intitulată *Probleme ale urbanizării Transilvaniei în jurul anului 1900*, a fost susținută de domnul Vasile Ciobanu, cercetător științific gr. I la Institutul de Cercetări Socio-Umane din Sibiu al Academiei Române. În prima ei parte, expunerea a vizat legătura strânsă dintre aspectele materiale și cele spirituale ale urbanizării, cercetarea beneficiind de o prezentare graduală, dinspre dezvoltarea industrială, tehnică și tehnologică, înspre evoluția infrastructurii, iar, mai apoi, a mentalității. Desigur, a arătat autorul, urbanizarea a întâmpinat anumite greutăți în confruntarea ei cu forțele nostalgice, conservatoare și mult prea ancorate în clișeele ce considerau că restructurările și demolările nu au un caracter practic, ci unul devastator, însă nici aceste concepții și nici chiar Primul Război Mondial nu au putut opri decât temporar un proces ireversibil, a cărui forță s-a manifestat pregnant și pozitiv asupra orașelor ardelenice deja din primii ani de după încheierea conflictului.

A cincea comunicare a zilei, purtând titlul *Modernizarea socială și Primul Război Mondial*, l-a avut ca autor pe domnul Fónagy Zoltán, cercetător științific gr.I la Institutul de Istorie din cadrul Centrului de Cercetare în Științele Umane din Budapesta al Academiei Ungare de Științe. Materialul a vizat cu deosebire studiile de gen și a pornit de la teoria istoricului scoțian Arthur Marwick cu privire la cele patru paliere ale metamorfozelor sociale determinate de război: palierul distructiv sau demolator, palierul tentativelor și tensiunilor, palierul participativ, adică cel al intențiilor manipulate sau nemanipulate, și palierul experiențelor psihice și psihologice. Autorul a încercat să observe în ce măsură această teorie este funcțională în cazul Ungariei.

Întreprinderea sa a reliefat faptul că, asemenea celorlalte state ale Puterilor Centrale, Ungaria a traversat o etapă de polarizare care a diluat coeziunea socială, în timp ce statele Antantei, potrivit cercetărilor recente, mai degrabă și-au consolidat unitatea socială. În siajul războiului, relațiile sociale rigide s-au mai uzat, iar necesitățile impuse de piața muncii au grăbit procesul de emancipare a femeilor. Activarea femeilor în piața muncii și în câmpul educațional a condus spre profesionalizarea lor, fenomen oarecum nu suficient recunoscut, dar pe deplin confirmat în lumina cercetărilor statistice. Desigur, transformările sociale s-au reflectat și în planul vieții private, încă insuficient cercetate. Din acești factori și din atitudinile de emancipare generate de constrângerile războiului nu s-a mai prezervat însă mare lucru în anii de după Primul Război Mondial, după cum a subliniat domnul Fónagy.

Domnul cercetător științific gr. III Lajtai László de la Facultatea de Filologie a Universității „Eötvös Loránd” din Budapesta a încheiat sesiunea a II-a a Reuniunii susținând comunicarea intitulată *Stereotipuri etnice în manualele maghiare vechi. (sec. XVIII-XIX)*. Analiza sa a vizat manualele de istorie din Ungaria antebelică, terminologia utilizată cu referire la statul maghiar și la istoria sa în publicațiile didactice din epoca modernă, caracterul ciclic al conținutului de idei vehiculat în narațiunea istorică, strânsa relație dintre etnie și naționalitate în discursul istoric și istoriografic (ilustrată prin exemple concludente) și multe alte aspecte extrem de interesante. Autorul a observat că dacă de la primul manual de istorie a Ungariei în limba maghiară, apărut în 1770, unul fundamental pentru epoca iluminismului și a reformelor, și până la manualele din jurul anului 1880, etniile din spațiul Regatului maghiar erau considerate ca descendentă ale neamurilor care au populat zona până în secolul al X-lea, în ultimele decenii ale veacului al XIX-lea narațiunea istorico-didactică s-a schimbat, subliniind că etniile din statul maghiar au provenit toate din migrații mai târzii în raport cu perioada pătrunderii ungurilor în acest areal.

Translația discursului istoric reflectă, în fond, prioritatea acordată, de acum, caracterului etnic maghiar al statului și procesului de asimilare etnică promovat la nivel guvernamental. Din această perspectivă, mișcările naționale din zonă au fost definite de respectivele manuale ca tentative ale camarilei politice vieneze de a instrumenta marea masă a populației dezinformate. Autorii maghiari de manuale de la interferența secolelor al XIX-lea și al XX-lea au promovat trecutul și necesitatea conviețuirii naționalităților din Ungaria, accentuând însă supremația maghiară și rolul ei civilizator.

Sesiunea a III-a, cea finală, s-a desfășurat în după-amiaza zilei a doua a Reuniunii și a fost moderată de profesorul Szász Zoltán de la Institutul de Istorie din cadrul Centrului de Cercetare în Științele Umane din Budapesta al Academiei Ungare de Științe, ex-președintele Părții ungare. Ea s-a deschis cu expunerea intitulată *Reconfigurarea sistemului internațional de putere în 1914 și atitudinea Europei Centrale*. Din motive obiective, autorul ei, profesorul Vasile Pușcaș de la Facultatea de Studii Europene a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca nu a putut participa la eveniment, studiul său fiind prezentat de conferențiarul Lazăr Comănescu, cadru didactic al aceleiași instituții.

Beneficiind, în partea sa introductivă, de competente lămuriri istoriografice și clarificări conceptuale, materialul a focalizat raporturile dintre Austro-Ungaria și Germania atât în contextul jocurilor de interese din Europa Centrală în perioada antebelică, cât și din perspectiva problemelor

interne pe care cele două puteri le întâmpinau. S-a arătat că, în politica marilor state europene ale epocii, menținerea echilibrului de putere juca un rol esențial și că, dintr-un atare punct de vedere, prezervarea monarhiei dualiste a constituit multă vreme o prioritate. Au fost apoi etalate rațiunile de securitate politică ce au determinat modul de reaşezare a granițelor în cadrul tratatelor de pace și s-a pus în lumină cât de efemere s-au dovedit a fi emancipările concretizate în urma războiului.

În încheiere, profesorul Pușcaș și-a extins considerațiile înspre problematicile interbelice, insistând asupra metamorfozelor din câmpul relațiilor internaționale.

A urmat penultima comunicare a Reuniunii, *Jocuri de copii din perioada Primului Război Mondial*, susținută de cercetător științific gr. I Vörös Boldizsár de la Institutul de Istorie din cadrul Centrului de Cercetare în Științele Umane din Budapesta al Academiei Ungare de Științe. Studiul a evidențiat concomitent caracteristicile jocului ca obiect, instrument și factor esențial de socializare, pe baza unor izvoare multiple, dar cu accent pe rapoartele instituțiilor de educație din Budapesta redactate în anii 1914-1915.

Autorul a punctat modul în care, prin intermediul jocurilor orchestrate și jucăriilor utilizate, copiii de vârstă preșcolară și din primele cicluri de învățământ s-au raportat la război și la impactul său în societate. Așa cum a demonstrat analiza, percepția asupra conflictului a fost în continuă modificare, actualizarea ei fiind puternic influențată de mijloacele și obiectivele propagandei vremii. S-au abordat, în acest context, și activitatea educatorilor și pedagogilor, precum și perspectivele de asemenea în permanentă modificare ale revistelor pentru copii, influențate la rândul lor de mersul evenimentelor politico-militare. Jocul în sine, prin capacitatea sa de a oferi mai multe soluții decât realitatea, s-a situat o perioadă pe coordonate din ce în ce mai agresive, dar, deja din anii 1915-1916, odată cu scăderea entuziasmului războinic, jocurile legate de câmpurile de luptă și-au pierdut din popularitate.

Șirul expunerilor s-a încheiat cu materialul *Antropologia lui Cioran și acel faimos jandarm maghiar*, susținut de profesorul Miskolczy Ambrus de la Catedra de Limbă și Literatură Română a Universității „Eötvös Loránd” din Budapesta, președintele Părții Ungare a Comisiei Mixte. S-a arătat în lucrare faptul că Emil Cioran a fost un caz singular în sfera intelectualității române, deoarece și-a mascat trecutul gardist și, mai mult decât atât, pur și simplu a refuzat să și-l asume, renunțând chiar la limba română și devenind, la Paris, unul dintre reputații autori francezi, un adevărat maestru al stilului. Studiul a insistat asupra particularităților limbajului lui Cioran și a evidențiat figura jandarmului ungur, portretizat în rândurile sale în chip de metaforă a asupririi și potențator sugestiv al imaginii ambivalente a maghiarimii și a mentalului maghiar.

Nu au fost ocolite nici chestiunea schimbărilor de optică politică din gândirea lui Cioran și nici perspectiva sa asupra așezării relațiilor româno-ungare. S-a trecut în revistă și problematica înțelegerii și rezonanțelor operei lui Cioran în cultura maghiară (cu deosebită referire la Illyés Gyula, Fejtő Ferenc și Wagner György), în final făcându-se referire la considerațiile lui Lucian Boia despre politica ungară din timpul regimului dualist și despre modul ei de evaluare în epoca actuală.

Reuniunea a pus accentul, ca întotdeauna, pe dialogul istoriografic și, din acest motiv, a acordat un spațiu consistent, în finalul fiecărei sesiuni, dezbaterilor, întrebărilor și schimbului rodnic de idei, oferind, astfel, un cadru propice pentru conturarea unor proiecte comune de cercetare.

Președinții celor două părți ale Comisiei Mixte au subliniat, în încheierea lucrărilor, importanța acestor reuniuni, au stabilit modul de valorificare și popularizare a activităților întreprinse și au elaborat proiectul de cooperare pentru următorii doi ani, ale cărui rezultate se vor fructifica în ceea ce de-a XXIII-a Reuniune a Comisiei Mixte de Istorie ce urmează să se desfășoare în anul 2016 în România. Sfera subiectelor propuse pentru următoarea întâlnire conține, printre altele, problematici precum transferul cultural în procesul de formare a națiunilor moderne sau familia între genealogie și istorie, dar lista rămâne încă deschisă și pentru alte sugestii tematice.

Conferința a fost onorată nu numai prin participarea unor specialiști marcanți, ci și prin prezența Excelenței Sale domnul ambasador al României la Budapesta, Alexandru Victor Micula.

Reuniunea a fost urmată de o reușită excursie la Vác, unde, într-un cadru prietenesc, relaxat și non-formal, au continuat discuțiile despre proiectele și inițiativele comune.

Remus Câmpeanu

**ZILELE ACADEMICE CLUJENE,
SIMPOZIOANELE ȘTIINȚIFICE „ANUL 1914. SEMNIFICAȚII.
CONSECINȚE”, „ISTORIE ȘI ISTORIOGRAFIE”
(Cluj-Napoca, 3-8 iunie 2014)**

În perioada 3-8 iunie 2014 a avut loc o nouă ediție a Zilelor Academice Clujene, manifestare științifico-academică ce se organizează la fiecare doi ani și are ca principală menire pe aceea de a promova activitatea Institutelor și a cercetătorilor din cadrul Filialei Cluj a Academiei Române, un bun prilej de a fi prezentate și dezbătute cele mai recente și relevante rezultate științifice, de a se angaja un dialog consistent, de înaltă ținută, între diverșii specialiști din mediul academic și universitar. Și în acest an, agenda zilelor academice a fost una foarte consistentă. Programul Zilelor Academice a cuprins 25 de simpozioane și peste 500 de lucrări științifice.

Seria manifestărilor a debutat a marți, 3 iunie, în Aula Magna a Universității „Babeș-Bolyai”, cu alocuțiuni susținute de acad. Ionel Valentin Vlad, Președintele Academiei Române, I.P.S. Andrei Andreicuț, arhiepiscop și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului, P.S. Florentin Crihălmeanu, episcop greco-catolic de Cluj-Gherla, Gheorghe Vușcan, prefectul județului Cluj, Emil Boc, primarul Municipiului Cluj-Napoca, acad. Ionel Haiduc, acad. Ioan Aurel Pop, rectorul Universității „Babeș-Bolyai”, acad. Emil Burzo, Președinte Filiala Cluj-Napoca al Academiei Române.

Dintre manifestările derulate sub egida Institutului de Istorie „George Barițiu” remarcăm următoarele simpozioane științifice: „Anul 1914. Semnificații. Consecințe” – joi, 5 iunie 2014; „Istorie și istoriografie”, vineri, 6 iunie 2014; Masa rotundă „Centenar Acad. Ștefan Pascu (1914-2014)”.

Cum era și firesc, această ediție a avut, cel puțin în cazul istoricilor, ca temă principală anul 1914, centenarul izbucnirii Primului Război Mondial, căruia i s-au dedicat trei simpozioane dintre care două cu participare internațională. A fost un bun prilej de dezbateri asupra unui subiect îndelung cercetat și interpretat de către istorici, dar departe de a fi epuizat. Participanții, specialiști ai domeniului, au analizat istoriografia românească și străină care timp de aproape un secol s-a aplecat asupra tuturor implicațiilor războiului; alte lucrări au făcut referire la aspectele politice ale izbucnirii conflagrației în 1914, reacțiile oficialităților, ale populației. S-au analizat, de asemenea, implicațiile economice ale războiului, dar și aspecte legate de implicațiile psihologice sau în planul mai profund al mentalităților colective.

Un alt simpozion organizat în cadrul Institutului a fost dedicat unor subiecte de istorie și istoriografie care au acoperit o largă arie tematică și cronologică, de la evul mediu, până în contemporaneitate. Vorbitoarii au abordat teme teoretico-metodologice, precum cea referitoare la „noi direcții privind cercetarea Iluminismului” (Remus Câmpeanu) sau aspecte legate de importanța documentelor scrise ca surse istorice (Adinel Dincă). Alte abordări au fost punctuale, circumscrise planurilor colective și individuale de cercetare ale specialiștilor din Institut.

Iosif Marin Balog